

Bezienswaardigheden Doorn

Dorpskern Doorn

In een document uit de periode 885-896 wordt de nederzetting "Thorhem" genoemd, woonplaats van dondergod Thor. Vikingen gelegerd bij Dorestad, het huidige Wijk bij Duurstede, noemden de plaats zo omdat de dondergod er vereerd zou worden. Inderdaad wijzen archeologische opgravingen in een heideveldje op het noordelijk van Doorn gelegen landgoed Hoog Moersbergen op resten van een heidense offerplaats. De nederzetting Thorhem hoorde destijds bij de hof Villa Thorhem. Rond 1200 was deze hof in het bezit van de domproosdij van Utrecht. In Doorn was de domprost gerechtsheer, bezat het kasteel Huis Doorn en de (Sint-) Maartenskerk. Met de Bataafse omwenteling

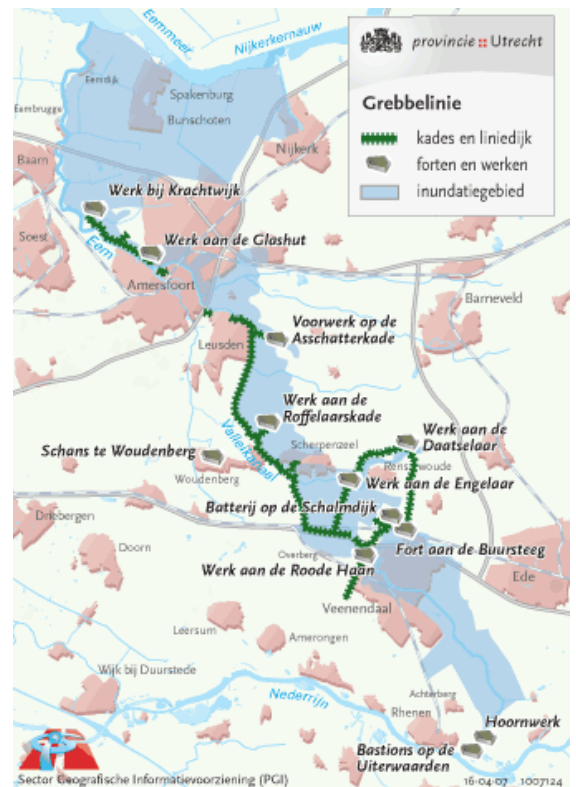
van 1795 kwam er een eind aan de heerschappij van de Domproost. Na een serie administratieve wijzigingen werd uiteindelijk op 1 januari 1812 de gemeente Doorn gevormd, bestaande uit de voormalige gerechten Doorn en Maarn. Op 1 januari 1818 werd Maarn weer los gemaakt van Doorn om een eigen gemeente te vormen. Op 1 januari 2006 ging Doorn op in de nieuw gevormde gemeente Utrechtse Heuvelrug, waarvan het de hoofdplaats is.

Utrechtse Heuvelrug/Doorn en de Tweede Wereldoorlog

De Grebbelinie is een waterlinie tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe, die werd aangelegd in de 18e eeuw. Haar bekendheid ontleent ze echter aan de periode 1939-1940 toen de linie onder de naam Valleistelling de hoofdverdediging vormde van het Nederlandse defensieplan. Na de Tweede Wereldoorlog werden de kazematten, tankversperringen en Duitse bunkers bedekt met een laag groen. Meer dan 40 kilometer aan militaire geschiedenis ligt nu verborgen in een mooi en langgerekt natuurgebied langs Valleikanaal en Eem.

Doorn is op 7 mei 1945 bevrijd door 'The Queen's Own Rifles of Canada' en de 'British 49th West Riding Division - the Polarbear'. Ter herinnering hieraan is in 1995 een speciale herdenkingsboom, een esdoorn, gepland.

Huis Doorn werd van 1920 tot 1941 door de Duitse Keizer Wilhelm II in ballingschap bewoond. Hij stierf op 4 juni 1941. Tijdens de Duitse bezetting werd het landhuis afgegrensd door de Nazi's en stond Wilhelm II permanent onder bewaking. De oude keizer was namelijk een tegenstander van het nationaal-socialisme. Toen Wilhelm II overleed krijg hij (tegen zijn wil in) een nationaal-socialistische bijzetting, die bijgewoond werd door onder anderen Arthur Seyss-Inquart, Wilhelm Canaris, Friedrich Christiansen en August von Mackensen.

Maartenskerk

De Maartenskerk is oorspronkelijk als katholieke kerk gewijd. De kerk is anno 2016 in gebruik bij de Protestantse Kerk in Nederland. De kerk heeft een eenvoudige toren, die is opgetrokken uit bakstenen. In 1924 is door architect J.C. Wentink een nieuwe zijbeuk opgetrokken tegen het bestaande Romaans tufstenen schip aan. Het koor is laatgotisch, daarvan zijn aan de noordzijde delen van het Romaans tufstenen koor bewaard gebleven. De kerk heeft houten gewelven. Op het grasveld naast de kerk staat sinds 2013 een beeld van Simon Vestdijk van de hand van de kunstenaar Jaap te Kieft.

Huis Doorn

Huis Doorn is een kasteel, ridderhofstad en landgoed en stamt uit het jaar 838. Het middeleeuwse huis was oorspronkelijk een waterburcht die aan het eind van de 13e eeuw werd gebouwd voor domproost Adolf van Waldeck. In de eeuwen daarna bleef het bezit

en residentie van de domproosten van Utrecht. In 1322 werd het verwoest maar na ongeveer vijftig jaar werd met de herbouw begonnen. In 1536 werd het een ridderhofstad. In de 16e en 17e eeuw verrezen er rond het binnenplein woongebouwen die nu een geheel vormen met het hoofdgebouw. In 1796 werd het huis ingrijpend verbouwd, mogelijk onder leiding van de Amsterdamse architect Abraham van

der Hart. Het omringende park werd aangelegd in Engelse landschapstijl.

Eind 19e eeuw werd het huis bewoond door Frans Labouchère (1854-1938), wethouder van de gemeente Doorn en in 1894 de eerste voorzitter van de Doornsche Golf. Het is vooral bekend door de Duitse ex-keizer Wilhelm II die er van 1920 tot zijn dood in 1941 woonde.

Kaapse Bossen

De Kaapse Bossen liggen midden in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Het is een glooiend bosgebied vol natuurschoon en cultuurhistorie. Er komen veel dieren voor: reeën, dassen, eekhoorns, marterachtigen en meer dan 100 vogelsoorten.

De heuvels zijn te danken aan de voorlaatste ijstijd waarbij een enorme ijsmassa zo'n 150.000 jaar geleden het landschap opstuwde. Het ijs smolt later weg en de stuwwal bleef achter net als talrijke zwerfkeien. Eentje daarvan werd later als attractie op een sokkel gezet, de beroemde Doornse kei die er nog altijd staat.

Er zijn meer sporen uit het verleden, zoals grafheuvels uit de prehistorie en enkele stukjes hei; een herinnering aan de tijd dat het gebied grotendeels uit hei en stuifzand bestond. Schapen hielden het landschap open maar dat veranderde toen er landgoederen werden aangelegd met lanen en bossen.

In 1823 plantte de heer Swellengrebel de eerste bomen en gaf zijn landgoed de naam 'Kaapse Bossen'. Het gebied herinnerde hem aan de Tafelberg in Zuid-Afrika, waar hij als gouverneur van de Nederlandse Kaapkolonie bij Kaapstad diende. In eerste instantie werd het bos aangelegd voor de houtopbrengst. De volgende eigenaar gebruikte het bos op een andere manier; als toeristentrekker. Hij legde de basis van de Kaapse Bossen zoals het nu is, met brede lanen en een afwisseling van loof- en naaldbomen. Hij bouwde het theehuis Helenaheuvel. Hij zette de Doornse Kei, de Stenen Tafel en twee uitkijktorens in het bos. Alles ter vermaak voor bezoekers. Aan de mensen die wilden wandelen, vroeg hij 10 cent entree.

Uitzichttoren Doornse Kaap

De uitkijktoren en de Kaapse Bossen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Al meer dan een eeuw staat op het hoogste punt in het bos een uitkijktoren. Omdat de bomen

steeds hoger werden en de toren te oud werd, werd in 2006 De Kaap gebouwd: de huidige uitkijktoren van ruim 25 meter hoog. Bovenop kijk je vrijuit over de boomtoppen van de Utrechtse Heuvelrug: van de Amerongse Berg in het oosten tot de Domtoren van Utrecht in het westen. Bij mooi weer zie je in het zuiden zelfs de Rijn die als een glinsterend lint door de weilanden stroomt.

Landgoed De Ruiterberg

Midden in de Kaapse Bossen ligt het landgoed De Ruiterberg. In 1916 werd begonnen met de aanleg van de nieuwe buitenplaats De Ruiterberg in opdracht van eigenaar J. Wilmink. Deze buitenplaats is de laatste die in Doorn werd gesticht. Wilmink trok architect J.C. Wentink en tuinarchitect P.H. Watez aan voor het ontwerp. In 1917 werd begonnen met de bouw van het huis, het poortgebouw, een carrévormige hoeve (in de zuidoosthoek van het terrein), een jachthuisje met kleine oranjerie en een ijskelder (links van de oprijlaan). Watez deelde het terrein in met plateau's; het landhuis werd gesitueerd op het hoogste plateau.

Na verwoesting in de Tweede Wereldoorlog is het huis herbouwd in 1950 in Delftse-Schoolstijl, naar ontwerp van architectenbureau Sutterland.

Doornse gat

Het Doornse Gat is een dagrecreatieterrein tussen Doorn en Leersum (N225). Het ligt in een voormalige zandafgraving en bestaat uit verschillende recreatieveldjes. Naast een spannende zandheuvel zijn er verschillende speelvoorzieningen, picknickbanken en toiletten aanwezig. Dat maakt het een leuke plek voor gezinnen met kinderen.

Het dagrecreatieterrein heeft ook veldjes, waar je met je caravan, vouwwagen of tentje een dag kan recreëren en waar je ook met de auto mag komen. In de omliggende bossen zijn gemarkeerde wandel- en ruiterroutes uitgezet.

Camping 'Bonte Vlucht'

Op dit vakantiepark kan er het hele jaar rond, gekampeerd worden middenin de bossen van de Utrechtse Heuvelrug. Door de centrale ligging is men nooit lang onderweg om op mooie plekjes te komen: de rust van het nationaal park of de gezellige drukte van de diverse steden!

Darthuizerberg

De Darthuizerberg is een heuvel en voormalig landgoed. De heuvel is in de middeleeuwen voornamelijk met heide begroeid. In de 18e eeuw beplante men de heuvel met naaldbomen. Rond 1820 werd in de buurt van de berg villa Nieuw Broekhuizen gebouwd. Het gebouw deed dienst als jachthuis, had het model van een Zwitsers chalêt

Het "Zwitserse huis"

en werd daardoor in de volksmond het Zwitserse huis genoemd. Bij de villa legde men een Engelse landschapstuin aan.

In 1873 bouwde men de villa om tot een uitspanning en herberg en werd zo een reisdoel voor een dagje uit.

Aan het eind van de 19e eeuw werd het landgoed Darthuizerberg gesticht door Daniël François Scheurleer, bankier van de familiebank Scheurleer & Zoonen.

Begin 1900 brak men de herberg af. De nieuwe eigenaar liet een nieuwe villa bouwen in neorenaissance stijl. Tevens liet hij een grote tuin aanleggen met daarin een doolhof, een tennisbaan omgeven door lindes, een theekoepel en een drinkplaats voor herten. Op een steil pad nabij het landgoed werd met kokosmatten de eerste kunstski baan aangelegd, deze heeft tot 1940 bestaan.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog raakte de villa in verval.

In 1966 werd het landgoed aangekocht door de AMRO Bank die alles liet slopen om er een opleidingscentrum te bouwen. Door de sloop verloor men echter onbedoeld het recht om herbouw te mogen plegen.

In 1975 kreeg de het gebied van de Darthuizerberg de status van natuurgebied en kwam het in handen van Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft oude restanten van het landgoed weer zichtbaar gemaakt.

De villa in neorenaissance stijl

Theehuis Helenaheugel

In 1932 liet de toenmalige eigenaar van de Kaapse bossen, Mr Klein, advocaat te Doorn, het Chalet bouwen als theehuis voor de wandelaars. Het is vernoemd naar de dochter van de eerste eigenaar van de Kaapse Bossen, Helena Swellengrebel. Zij bracht haar tijd

graag door op deze heugel in het bos. In 1957 lieten de erven het gehele bos met Chalet Helenaheugel na aan de Vereniging Natuurmonumenten. Inmiddels is het theehuis grondig gerenoveerd en ontvangen de eigenaren u graag voor uw festiviteiten en zakelijke bijeenkomsten. Ook kunt u er nog steeds, na een stevige wandeling door de Kaapse bossen, onder het genot van een hapje en drankje genieten van het prachtige natuurschoon rondom Chalet Helenaheugel.

Marinierskazerne Doorn

Het Korps Mariniers, opgericht 10 december 1665, is een onderdeel van de Koninklijke Marine en een van de oudste militaire onderdelen van de huidige Nederlandse krijgsmacht. Het Korps Mariniers bestaat uit infanteristen die dienstdoen op oorlogsschepen en ingezet kunnen worden op de grens van land en water. Het korps wordt sinds de jaren negentig in toenemende mate ingezet bij operaties op het land in het kader van crisisbeheersing. Amfibische operaties zijn echter de specialiteit van het korps.

De Van Braam Houckgeestkazerne in Doorn is nu nog het onderkomen voor Marine Combat Groups en Sea-based Support Groups maar door veroudering zal deze locatie gesloten worden en worden de mariniers verhuisd naar Vlissingen. De kazerne is vernoemd naar Generaal-majoor Floris Adriaan van Braam Houckgeest. Van Braam Houckgeest werd in 1837 te Amsterdam geboren en was adjudant in bijzondere dienst van koning Willem 3. Hij overleed in 1922 op 84-jarige leeftijd.